

MARXA EXPLORATÒRIA A CALDES DE MONTBUI

Diagnòstic i elaboració de propostes de millora de la seguretat urbana
amb perspectiva de gènere a Catalunya

Generalitat de Catalunya
Departament
d'Interior

Informe elaborat per Col·lectiu Punt 6, SCCL

Març 2023

---

1. INTRODUCCIÓ	3
2. MARC TEÒRIC	4
3. METODOLOGIA	6
3.1 LES MARXES EXPLORATÒRIES	6
3.2 CARACTERÍSTIQUES D'UN ENTORN SEGUR	7
1. Senyalització: saber on estàs i on vas (Entorn senyalitzat)	8
2. Visibilitat: veure/percebre i ser vista/percebuda (Entorn visible)	8
3. La concurrència de persones: escoltar/percebre i ser escoltada/percebuda (Entorn vital)	8
4. Vigilància informal i accés a l'ajuda: Poder escapar i obtenir auxili (Entorn vigilat)	8
5. La planificació i el manteniment dels espais (Entorn equipat)	9
6. La participació comunitària de les dones (Entorn comunitari)	9
3.3 ACTIVITATS REALITZADES	10
4. APROXIMACIÓ A CALDES DE MONTBUI	11
4.1 Context del municipi	11
4.2 Participació	13
5. RESULTATS DE LA MARXA EXPLORATÒRIA	16
Marxa Exploratòria: De les Cases dels Mestres al Parc de l'Estació i l'Avinguda Pi i Margall	16
PARADA 1: Cases dels Mestres i plaça Catalunya	17
PARADA 2: Carrer de la Pau	19
PARADA 3: Biblioteca i estació d'autobusos	20
PARADA 4: Parc de l'Estació	22
PARADA 5: Avinguda de Pi i Margall	25
Estratègies per incrementar l'autonomia i seguretat	26
6. RECOMANACIONS PER A LA MILLORA DE LA PERCEPCIÓ DE SEGURETAT	28

1. INTRODUCCIÓ

El present informe s'emmarca dins del projecte **"Realització de marxes exploratòries a diferents localitats de Catalunya, per al diagnòstic i per a l'elaboració de propostes de millora de la seguretat urbana, amb perspectiva de gènere"** impulsat i coordinat pel Gabinet de Seguretat i Polítiques Transversals del Departament d'Interior de la Generalitat de Catalunya. El projecte té com a objectiu realitzar **18 marxes exploratòries a 15 pobles i ciutats** diferents de Catalunya. Les Marxes Exploratòries són una eina per a descriure col·lectivament l'espai urbà i serveixen per a diagnosticar i fer propostes des de l'experiència viscuda, tot analitzant la influència de l'entorn físic en la percepció d'(in)seguretat de les dones. El desenvolupament del projecte, les marxes i els corresponents informes han estat realitzats per Col·lectiu Punt 6.

Aquest informe recull i analitza els resultats de les marxes exploratòries a través de les experiències quotidianes de les dones i altres identitats participants en les activitats realitzades al municipi. **L'informe respon als següents objectius específics**

- Identificar quins són els espais favorables i desfavorables dels municipis per afavorir la seguretat de les dones cis, lesbianes i trans.
- Reflexionar sobre la incidència del disseny urbanístic i la planificació urbana en la vida quotidiana de les persones.
- Analitzar com el gènere i altres variables com l'edat, l'origen, la racialització, la classe, la diversitat funcional, la història migratòria, etc. influeixen en el dret a la ciutat.
- Proporcionar eines teòriques per a repensar els espais quotidians.
- Visibilitzar i valorar el coneixement propi que les dones tenen sobre el seu entorn i convertir-lo en criteris que puguin millorar l'entorn urbà i la seva percepció d'(in)seguretat.

L'informe inclou un marc teòric on s'emmarca l'àmbit de la seguretat urbana des d'una perspectiva feminista, un capítol de metodologia on s'explica que són les marxes exploratòries, es defineixen els 6 principis de seguretat urbana des d'una perspectiva feminista que treballa el Col·lectiu Punt 6 i es descriuen les activitats desenvolupades en el municipi. En el capítol 4 es fa una aproximació al context del municipi, i es recullen les dades de participació en les activitats realitzades. Seguidament, al capítol 5 es recullen els resultats de les marxes exploratòries, on s'identifiquen els elements de la configuració urbana que condiciona la percepció de seguretat de les dones. L'informe finalitza amb l'apartat 6 on es recullen recomanacions per incorporar una perspectiva feminista en l'urbanisme que té com a objectiu fer aportacions a l'anàlisi de transformacions futures que puguin millorar aspectes diversos de la percepció d'(in)seguretat en l'entorn del municipi.

2. MARC TEÒRIC

Tradicionalment, l'urbanisme s'ha considerat una matèria neutra, és a dir, que la manera de dissenyar els diferents espais no beneficiava ni afectava cap persona o col·lectiu. Però, des dels anys setanta, **el feminisme ha demostrat que això no és cert i ha treballat per posar la vida de les persones al centre de les decisions urbanes**. Vivim en una societat desigual en què les persones tenim diferents oportunitats i obligacions depenent de si som dones, homes o altres identitats, i aquesta desigualtat es veu reflectida en la manera com es construeix, s'utilitza i es gaudeix dels espais.

Davant d'aquesta manera de simplificar la realitat de l'urbanisme tradicional, **des de l'urbanisme feminista s'ha incorporat una mirada transversal aplicada a l'àmbit de l'espai urbà que recull un conjunt de teories, metodologies i pràctiques que treballen per a garantir el dret de les dones a la ciutat**. Aquesta perspectiva aporta una mirada crítica a la visió hegemònica i no neutral de l'espai i fa una lectura integral de les variables urbanes que configuren un model urbà i territorial. Aquestes variables són el suport físic de la nostra vida quotidiana entre les quals es troben els espais públics de relació, però també, els equipaments i serveis, les xarxes de mobilitat, els habitatges i els seus entorns, els comerços i altres espais productius.

L'urbanisme feminista compta amb **tres eixos transversals** per a aconseguir un canvi de paradigma que contribueixi a una transformació dels entorns urbans. En primer lloc, canviar les prioritats **posant la vida quotidiana i les cures en el centre de les decisions urbanes**, conformada per les activitats que es realitzen en un espai i en un temps finit. Les activitats de la nostra vida quotidiana es poden classificar en quatre esferes: productiva (activitats de treball remunerat), reproductiva (activitats i tasques domèstiques i de cura, majoritàriament no remunerades), comunitària (activitats de participació política i comunitària), pròpia (de cura pròpia, d'oci, de descans). En segon lloc, **construir espais i ciutats segures per a totes** i tots lliures de violències masclistes cap a les dones i nenes, així com altres violències d'odi i discriminatòries (racisme, homofòbia, capacitisme, etc.). En tercer lloc, **treballar en els territoris a través de la participació i acció comunitària**, incorporant el coneixement generat des de l'experiència quotidiana de les dones, reconeixent i visibilitzant les seves vivències i coneixements, per desjerarquitzar i despatriarcalitzar els espais i l'urbanisme actual.

La **construcció d'espais segurs des d'una perspectiva feminista**¹ parteix d'una **visió de la seguretat i de l'abordatge de la violència masclista que posa el centre d'atenció en la**

---

¹ **Perspectiva feminista:** És el marc teòric i d'experiències que ens fa aspirar a trencar amb les jerarquies i els privilegis basats en el gènere com un concepte interseccional, per trencar amb la concepció essencialista del que significa ser dona i examinar com s'interrelacionen els sistemes estructurals de gènere, racialització, classe social, identitat sexual, diversitat funcional, origen i estat migratori, creant jerarquies de poder i privilegis que reforcen les diferents formes d'opressió. El gènere és una eina conceptual i una categoria d'anàlisi que ens permet reconèixer les diferències en l'ús i gaudi dels espais

percepció d'inseguretat que viuen les dones cis, lesbianes i trans a l'espai públic, tenint en compte la continuïtat i la connexió entre les violències viscudes entre l'espai públic i l'espai privat. En aquesta aproximació a la seguretat i la violència, es considera a les dones en la seva diversitat com a expertes dels territoris on viuen i per on es mouen. Per tant, la seva participació en la construcció d'espais segurs és imprescindible.

Tot i que la percepció de seguretat no només depèn de factors físics, sinó també de factors socials, polítics i econòmics, la configuració física de l'entorn condiona aquesta percepció (no és el mateix caminar per un lloc fosc que per un lloc ben il·luminat, per un carrer pel qual hi ha gent coneguda que per un altre on no hi ha ningú...) **Tenir una bona percepció de seguretat significa que ens sentim lliures de caminar per qualsevol espai i sense por.** Moltes vegades evitem anar a alguns llocs o canviem els recorreguts de tornada a casa per a evitar espais perquè ens donen percepció d'inseguretat. La **percepció de seguretat** està vinculada estretament amb les **característiques socials d'una persona, i el gènere té un paper fonamental en com les dones, homes i altres identitats perceben els espais** i a quin tipus d'elements tenen por. És necessari intervenir sobre els espais perquè totes les persones, independentment de les característiques socials, puguin utilitzar i gaudir els espais públics, comunitaris i domèstics, sense restringir els seus moviments o activitats que desenvolupen per por.

---

pel fet de ser dones, homes o una altra identitat sexual i, visibilitzar que sobre la base d'aquesta diferència s'han privilegiat unes activitats i usos davant d'uns altres.

3. METODOLOGIA

3.1 LES MARXES EXPLORATÒRIES

Les marxes exploratòries són una eina que permet analitzar des d'una perspectiva feminista com la configuració física, social i simbòlica dels espais urbans condiciona la percepció d'(in)seguretat. L'objectiu de la marxa exploratòria és fer un **recorregut per l'espai urbà des d'una mirada feminista interseccional**, visibilitzant els aspectes que ens generen inseguretat i també aquells aspectes que ens proporcionen autonomia i llibertat a la ciutat. Durant el recorregut es debat i valora l'experiència quotidiana de cadascuna de les persones participants i també les particularitats pròpies d'aquestes experiències que són diferents en funció del sexe, el gènere, l'edat, l'origen, la identitat sexual, la diversitat funcional, l'experiència migratòria entre altres aspectes. També es convida a les persones participants que fotografiïn elements que reflecteixin les seves percepcions i la seva mirada i vivència de l'entorn. En finalitzar la marxa exploratòria, es fa una reflexió col·lectiva i es convida a compartir les seves experiències.

Les marxes exploratòries són una **metodologia iniciada a Canadà, a les ciutats de Montreal i Toronto a principis dels anys 90**. A partir d'un increment d'agressions sexuals contra dones que van viure a la ciutat de Montreal, grups feministes en resposta a aquesta problemàtica van optar per pressionar al govern de la ciutat. Fruit d'aquestes demandes, i d'altres no només relacionades amb la seguretat sinó també amb la vida quotidiana de les dones, l'ajuntament de Montreal va crear el Consell de Dones Montrealeses. I una de les demandes i accions que van sorgir d'aquest consell és la realització d'auditories de seguretat de les dones, i en particular, a través de l'organització de marxes exploratòries pels diferents barris de la ciutat. Femmes et Ville va ser el programa de la ciutat encarregat de portar a terme aquestes marxes. Les marxes exploratòries també fa molts anys que es fan a Toronto, a càrrec de l'organització METRAC. I després aquest treball es va internacionalitzar amb la creació de l'organització no governamental Women in Cities International.

Les marxes exploratòries consisteixen a **recórrer un barri o un entorn concret amb un grup reduït de dones, entre 5 i 15 dones**, per tal de detectar i analitzar **quins elements físics i socials condicionen la percepció de seguretat de les dones que viuen i utilitzen un determinat entorn**. A part de ser una eina de diagnòstic per obtenir informació de com respondre a aquesta problemàtica des de l'urbanisme, també és una **eina d'organització col·lectiva de les dones**, ja que permet visibilitzar el coneixement que tenen les dones veïnes de l'entorn per on viuen i es mouen, alhora que valora la seva participació activa en el disseny i promou la transformació dels seus entorns urbans.

Aquest treball que es va iniciar a Montreal va recollir molta informació sobre quins elements contribuïen a la percepció de seguretat de les dones. D'aquest treball sorgeixen **els famosos 6 principis bàsics per un entorn segur des de la mirada de les dones**. El treball realitzat a

Montreal durant molts anys es va publicar al 2002 la *Guide d'aménagement pour un environnement sécuritaire*, coordinada per Anne Michaud, representant de Femmes et Ville en aquells moments. Tant aquests principis com les eines d'auditoria de seguretat urbana i de marxes exploratòries han sigut adaptades a diferents contextos i portades a la pràctica, per exemple, per la *Red Mujer y Hábitat de América Latina*, que porten treballant en projectes de ciutats segures per les dones des dels anys 90, com per *Jagori* a la Índia, o Col·lectiu Punt 6 amb la publicació recent d'*Entorns Habitables. Auditoria de Seguretat Urbana amb perspectiva de gènere a l'habitatge i l'entorn*.

Les marxes exploratòries continuen sent una eina indispensable per descriure i analitzar la percepció dels espais des d'una perspectiva de gènere. En l'actualitat, es fan marxes exploratòries amb diferents grups. Però és important entendre que en tractar temes de violència masclista, cal que el grup permeti que les persones que l'integren es puguin sentir còmodes compartint les seves vivències i percepcions. Per tant, **és essencial que no siguin grups mixts**, sinó que es facin amb dones i persones amb identitats no binàries, o en grups separats que comparteixin realitats. Per exemple: dones amb diversitat funcional, dones lesbianes, dones trans, dones grans, etc.

3.2 CARACTERÍSTIQUES D'UN ENTORN SEGUR

Partint del coneixement aportat per les dones a Montreal des dels anys 80 i dels 6 principis de seguretat de les dones elaborats per Anne Michaud a la *Guide d'aménagement pour un environnement urbain sécuritaire de la Ville de Montréal* dins del programa Femmes et Villes de 2001, Col·lectiu Punt 6 utilitza les 6 característiques que es consideren que ha de tenir un entorn segur des de la perspectiva de gènere² per dinamitzar una marxa exploratòria.

Les 6 característiques són:

1. SENYALITZACIÓ: SABER ON ETS I ON VAS ENTORN SENYALITZAT

2. VISIBILITAT: VEURE I SER VISTA ENTORN VISIBLE

3. LA CONCURRÈNCIA DE PERSONES: ESCOLTAR I SER ESCOLTADA ENTORN VITAL

4. VIGILÀNCIA FORMAL I ACCÉS A AJUDA: PODER ESCAPAR I OBTENIR AUXILI ENTORN VIGILAT

5. LA PLANIFICACIÓ I EL MANTENIMENT DELS LLOCS: VIURE EN UN AMBIENT NET I ACOLLIDOR ENTORN EQUIPAT

6. LA PARTICIPACIÓ DE LA COMUNITAT: ACTUAR EN CONJUNT ENTORN COMUNITARI

---

² Col·lectiu Punt 6. Entorns Habitables. Auditoria de seguretat urbana amb perspectiva de gènere a l'habitatge i l'entorn. http://www.punt6.org/wp-content/uploads/2018/01/Entorns_habitables_CAT_FINAL.pdf

1. Senyalització: saber on estàs i on vas (Entorn senyalitzat)

Un **entorn senyalitzat** és el que disposa de senyalització visual, acústica i tàctil que ens ajuda a orientar-nos fàcilment, localitzades estratègicament i que serveixen per reconèixer i entendre l'espai de forma clara, precisa i equitativa. Disposant de senyals i mapes per afavorir l'orientació amb un llenguatge i una iconografia no sexista.

2. Visibilitat: veure/percebre i ser vista/percebuda (Entorn visible)

Un **entorn visible** és aquell que promou la capacitat de veure i ser vista, percebre i ser percebuda en l'espai, des dels aspectes més físics de la planificació urbana i també simbòlicament, reconeixent les dones com agents socials i sense caure en estereotips de tractar-les com a objectes o víctimes. Fomentant espais que reconeguin figures i rols infravalorats perquè han estat desenvolupats per dones.

3. La concurrència de persones: escoltar/percebre i ser escoltada/percebuda (Entorn vital)

Un **entorn vital** és concorregut amb gent diversa que està desenvolupant activitats diverses als espais públics i comunitaris a diferents hores del dia. La vitalitat sorgeix de la presència simultània i continua de persones i de la densitat d'activitats i usos als carrers i espais.

4. Vigilància informal i accés a l'ajuda: Poder escapar i obtenir auxili (Entorn vigilat)

Un **entorn vigilat** és aquell que permet la vigilància informal, aquella exercida entre iguals i de manera solidària i no autoritària. Vigilar és "cuidar" i ha de ser una tasca compartida per totes les persones. La vigilància informal es dona quan existeix diversitat social, física i funcional, que permet a la varietat de persones, activitats i usos responen a les diferents necessitats de les persones en funció del gènere, sexe, edat, diversitat funcional, origen, cultura i condició social, entre altres factors

5. La planificació i el manteniment dels espais (Entorn equipat)

Un **entorn equipat** és aquell que disposa d'infraestructures i elements que donen suport a les activitats de la vida quotidiana a una distància i temps adequat garantint un ambient net i acollidor, incloent-hi tots els elements necessaris (bancs, lavabos públics, espais de cures, etc.), evitant la privatització de l'espai públic i garantint l'accessibilitat universal.

6. La participació comunitària de les dones (Entorn comunitari)

Un **entorn comunitari** és quan s'afavoreix l'apropiació dels espais i el sentiment de pertinença de les persones, reforçant la cohesió social, la solidaritat i la participació comunitària a l'entorn. Recolzant la construcció d'entorns segurs i de reconèixer les dones com a expertes i generadores de comunitat.

3.3 ACTIVITATS REALITZADES

El projecte de marxes exploratòries a Caldes de Montbui s'ha desenvolupat a través de diferents activitats, de treball preliminar amb l'equip tècnic i de preparació, realització, anàlisi i retorn de les marxes.

El **treball preliminar** de plantejament i coordinació de les marxes exploratòries s'ha portat a terme amb la tècnica d'Igualtat, Feminisme i Polítiques LGTBI+de l'Ajuntament de Caldes de Montbui i la coordinadora del Departament d'Interior de la Generalitat. S'han realitzat activitats de preparació amb les tècniques i calendarització de les activitats vinculades al procés de marxes exploratòries, que han sigut:

- **Xerrada/taller de preparació de les marxes exploratòries:** s'ha fet una introducció a l'urbanisme feminista i a l'abordatge de la seguretat urbana des de l'urbanisme feminista, explicant també el funcionament de les marxes com a metodologia. Després de la introducció les dones participants han fet un exercici individual per analitzar les seves percepcions de seguretat en relació als seus recorreguts quotidians. Un cop fet aquest anàlisi individual, les dones han fet la posada en comú per tal de definir cadascun un recorregut de les marxes exploratòries. La xerrada/taller va acabar amb propostes de recorreguts i establint els punt d'inici i final. A Caldes de Montbui, la xerrada taller va tenir lloc el divendres 17 de març a les 17h i van participar 11 dones i identitats dissidents.
- **Marxa exploratòria:** Durant la marxa s'han analitzat els diferents aspectes de la configuració física i social que condicionen la percepció de seguretat al llarg de recorregut. La marxa exploratòria es va realitzar el mateix dia del taller a les 19h i hi van participar 7 dones i identitats dissidents.
- **Retorn:** S'ha realitzat una sessió de retorn tant a les participants com oberta a la resta de ciutadania per a compartir els resultats obtinguts de les marxes.

4. APROXIMACIÓ A CALDES DE MONTBUI

4.1 Context del municipi

Dades de població

Caldes de Montbui és un municipi que pertany a la comarca del Vallès Oriental. Té una superfície de 37,45 km² i una densitat de 475,2 habitants/km². La població del municipi és de 17.797 habitants i una ràtio de masculinitat de 0,99.

L'índex d'envelliment de Caldes de Montbui és similar al de la mitjana de Catalunya, essent de 122,8 i 127,1 respectivament. Per tant, a Caldes de Montbui, per cada 100 persones d'entre 0 i 14 anys, hi ha 122,8 persones grans.

A més, l'índex de sobreenvelliment és de 21,5%, una xifra més elevada que la catalana, de 16,9%. Aquesta dada ens indica que de la població envellida de 65 anys i més, el 21,5% té 85 anys i més.

A més a més, tant l'envelliment com el sobreenvelliment a Caldes de Montbui són majors entre les dones que entre els homes. En aquest sentit, podem parlar de feminització de la vellesa que, probablement, es tradueixi en un alt percentatge de dones grans que viuen soles.

Taula 1. Índex d'envelliment, sobreenvelliment i ràtio de masculinitat

	Dones	Homes	Total	Catalunya
Envelliment	146,7	101,2	122,8	127,1
Sobreenvelliment	30,6	13,4	21,5	16,9
Dependència juvenil	21,8	23,4	22,6	22,7
Dependència senil	31,9	23,7	27,7	28,9
Dependència global	53,7	47,1	50,3	51,6
Ràtio masculinitat	0,99			0,96

Elaboració pròpia. Font: Idescat, a partir del Padró continu de l'INE, 2021

El 13% de la població (2.282 persones) del municipi ha nascut en un país estranger, essent el 47% dones. Els cinc principals països d'origen són Equador, Colòmbia, Marroc, Pakistan i Bolívia.

Transport públic

El municipi gaudeix de bus urbà i interurbà.

Pel que fa al bus interurbà, operat per l'empresa Sagalés, hi ha diverses línies que connecten Caldes amb diversos municipis, on destaquen Barcelona, Sabadell, Granollers, Moià i la Universitat Autònoma de Barcelona:

- Línia 201-202-203 connecten Barcelona - Caldes de Montbui (per carretera),
- Línia 230 Caldes de Montbui – Sabadell,

- Línia 234 Sabadell - Polinyà - Sentmenat - Caldes de Montbui - Palau-solità i Plegamans
- Línia 236 Barcelona - Caldes de Montbui (per carretera)
- 240 Hospital de Mollet - Caldes de Montbui
- 245 Sentmenat - Caldes - Palau - Polinyà - U. A. B.
- 248 U.A.B. Bellaterra - El Moianès
- Línia 260 Granollers - Caldes de Montbui – Moià

Plans d'Igualtat i recursos per a dones i identitats dissidents:

En el moment, no existeix cap Pla d'Igualtat al municipi de Caldes de Montbui. Així i tot, el municipi està elaborant un Pla d'Igualtat Municipal a través de la regidoria d'Igualtat i amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona. Actualment es troba en fase de diagnosi de les discriminacions de gènere en el municipi i les necessitats existents. Aquesta fase, de 8 mesos, acabarà al juliol de 2023 i posteriorment es començarà a elaborar el Pla.

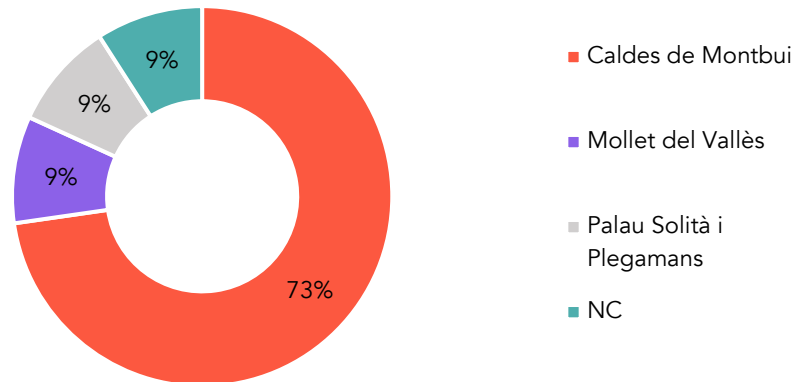
Recursos per a dones i identitats dissidents:

- SIAD del Vallès Oriental, situat al municipi de Granollers
- SIE del Vallès Oriental, situat al municipi de Granollers
- SAI LGBTI de Caldes de Montbui, al carrer Font i Boet, 4 (Espai Jove El Toc)

4.2 Participació³

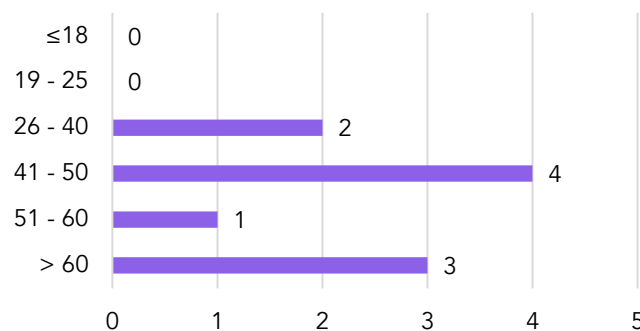
En **total han participat 11 persones**, totes dones cis, en la sessió de taller i marxa exploratòria que es va dur a terme el dia 17 de març de 2023. El **73% (8 persones) són veïnes de Caldes de Montbui**, 2 persones viuen en altres municipis, i 1 no va respondre aquesta pregunta.

Gràfica 1: Municipi

Com es veu a la *gràfica 2*, les **edats** es reparteixen exclouent les franges de persones més joves, amb **nul·la participació de persones menors de 25 anys**. L'edat majoritària està compresa entre els **41 i els 50 anys** (4 persones), seguida de les majors de 60 anys (3 persones).

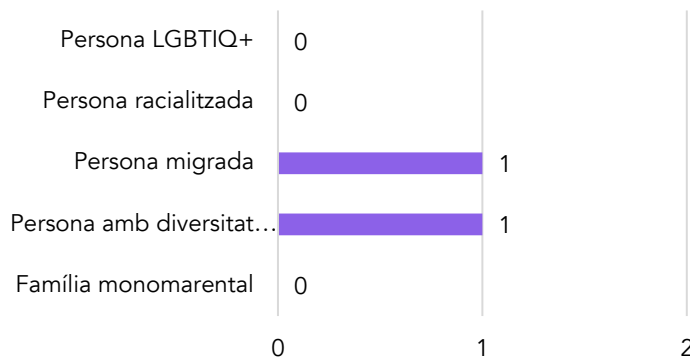
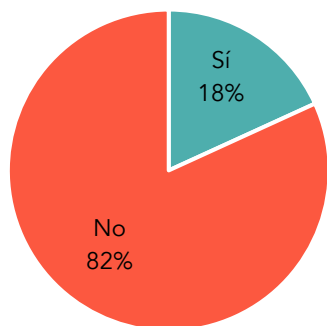
Gràfica 2: Edats

Només el 18% de les participants (2 persones) afirma identificar-se com a part de **col·lectius minoritzats** (*gràfiques 3 i 4*), concretament va participar **una persona migrada i una persona amb diversitat funcional**.

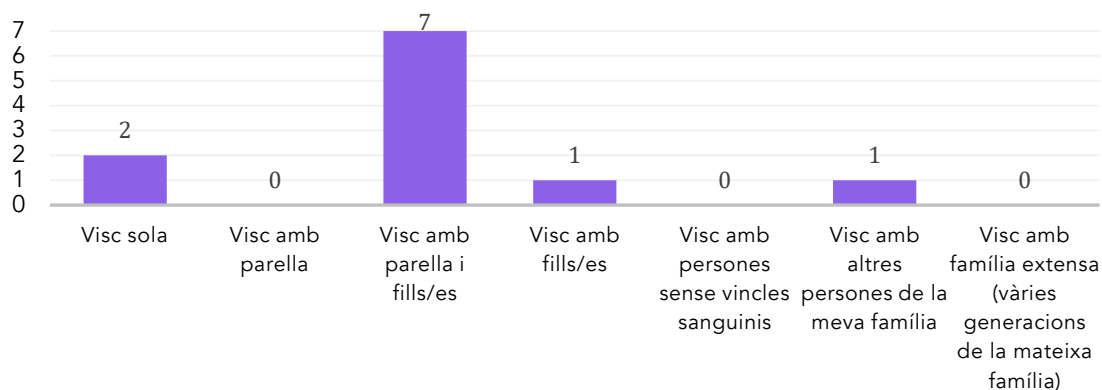
Gràfiques 3 i 4: Pertinença a col·lectius per les participants

³ Les gràfiques d'aquest apartat han estat elaborades a partir de les dades recollides durant les sessions que han omplert les persones participants.

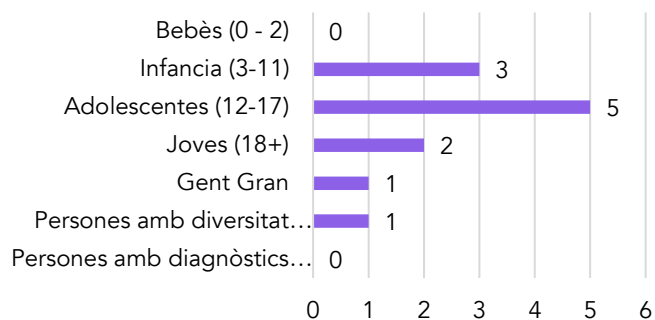
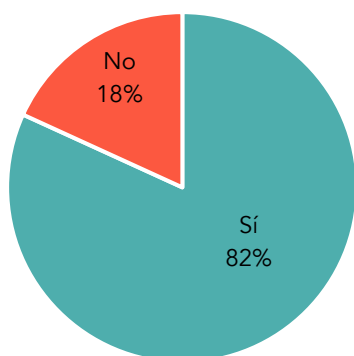

Respecte de la **unitat de convivència** (gràfica 5), trobem diversitat de formats, destacant amb molta diferència la convivència amb parella i fills/es (7 persones), sobre la resta de categories: dones que viuen soles (2 persones), que viuen només amb fills/es (1 persona) o amb altres persones de la seva família (1 persona). **Aquestes dades són coherents amb l'apartat sobre cures de persones dependents**, on la convivència amb fills/es es reflecteix en les cures a infància (3 persones), adolescència (5 persones) i joventut (2 persones). A més, una dona cuida a una persona amb diversitat funcional / discapacitat i una altra a gent gran, com es pot apreciar a les gràfiques 6 i 7.

Gràfica 5: Unitat de convivència

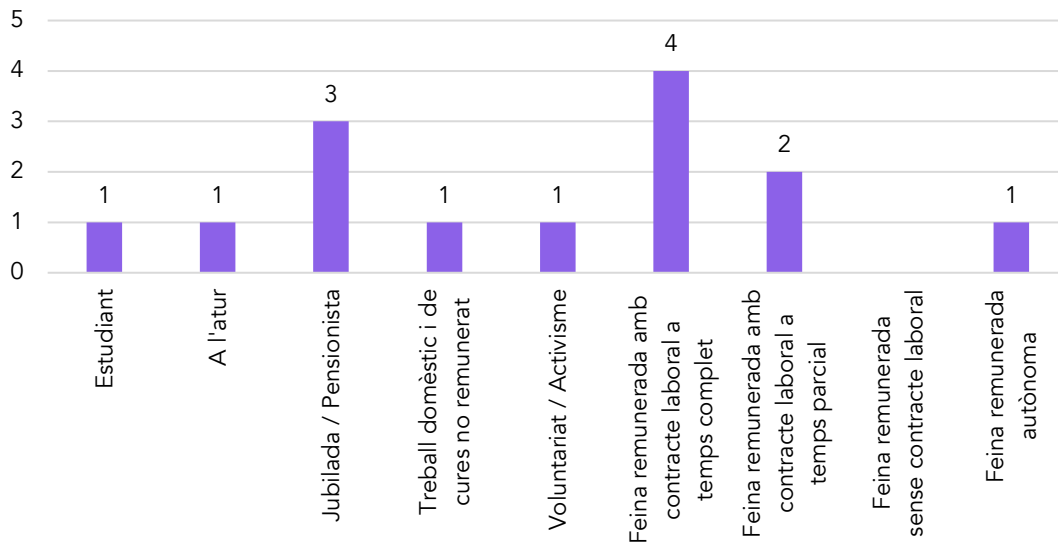

Gràfiques 6 i 7: Cures de persones dependents

Pel que fa a l'ocupació (gràfica 8), més del 50% de les persones treballen amb contracte remunerat, 4 a temps complet i 2 a temps parcial. L'altra opció més recurrent és la de jubilada / pensionista, amb 3 persones. Destaca que de les 11, només 1 indica realitzar treball domèstic i de cures, la qual cosa evidencia la dificultat per visibilitzar aquesta tasca, que d'alguna manera gairebé tothom realitza, sobretot tenint en compte que algunes viuen soles, i d'altres amb parella i fills/es, entenent que cuidar d'aquestes persones té repercussió en l'ocupació.

Gràfica 8: Ocupació

5. RESULTATS DE LA MARXA EXPLORATÒRIA⁴

Marxa Exploratòria: De les Cases dels Mestres al Parc de l'Estació i l'Avinguda Pi i Margall

Aquesta marxa exploratòria ha volgut recórrer espais vinculats sobretot amb la mobilitat i el transport, en particular l'estació de bus, així com els recorreguts habituals de les dones participants. En general, s'identifica una major percepció de seguretat durant el dia, que durant la nit, i també s'analitza una diferència de percepció a l'estiu, respecte l'hivern, a causa de la concurrència de gent als carrers.

Mapa del recorregut – Inici Cases dels mestres

En total s'han fet 5 parades on es van comentar diversos temes:

- 1a parada – Cases dels Mestres i Plaça Catalunya
- 2a parada – Carrer de la Pau
- 3a parada – Biblioteca i estació d'autobusos
- 4a parada – Parc de l'estació
- 5a parada – Avinguda de Pi i Margall

⁴ Totes les fotografies d'aquest apartat han estat realitzades per Col·lectiu Punt 6 en el desenvolupament de les sessions.

PARADA 1: Cases dels Mestres i plaça Catalunya

S'ha realitzat el taller preparatori amb formació prèvia a les **Cases dels Mestres**, a la Sala E (d'Entitats). Les dones valoren favorablement aquest espai, pel que fa a l'oferiment de serveis i activitats que acull, i per la seva centralitat. Tot i això, consideren que és poc orientatiu pel que fa a l'accés per a les persones que no se'l coneixen, i la sala es considera que estava poc indicada. En sortir del centre, coincidim amb un grup de persones que ballen a l'edifici del costat, un espai de materialitat transparent en planta baixa, aspecte que valoren molt positivament perquè aporta vitalitat a la plaça i l'espai de pas. Tot i això, s'explica que des del grup de ball s'ha demanat de tapar d'alguna manera les vidrieres, ja que són molt grans i se senten observades per la gent del carrer. Una possible proposta seria buscar alguna manera de generar intimitat, alhora que mantenir el caràcter de transparent pel que fa a l'activitat, a partir d'algun material translúcid que pogués oferir llum i mantenir la vitalitat a l'exterior, sense hipotecar la intimitat de les persones de dins.

Un dels punts que moltes dones han coincidit en identificar que senten percepció d'inseguretat molt sovint, tot i ser un espai habitual per moltes, és l'estació de bus de Caldes de Montbui, Sagalés, així que és un dels espais imprescindibles per anar-hi amb la marxa.

En general, s'han identificat espais que es perceben com a insegurs a les zones limítrofes del municipi, en concret la zona del **Remei, Can Rossell, el Tint o Can Rius**. Són espais per on no podem passar-hi durant la marxa (perquè són lluny), però tot i això, es comenten les seves qualitats que fan que es percebin com a insegurs: el seu aïllament, la falta de vigilància informal i presència de gent als carrers. És a dir, són espais desolats, sense ulls al carrer, que freqüenten grups de jovent per les seves condicions de intimitat que aporten. A la **zona de Can Rius**, a més, algunes de les dones que han vingut a la marxa són mares de canalla i adolescents que entrenen o fan activitats esportives i extraescolars en aquesta zona, i a causa de la manca d'autonomia que permet aquesta localització, van a buscar els seus fills i filles en cotxe. Localitzar les activitats extraescolars o esportives en indrets amb mala connectivitat o espais que no afavoreixi l'autonomia per aquests col·lectius, provoca la dependència d'un

dels membres de la família o persones cuidadores (majoritàriament dones) que els implica una inversió de temps en tasques de cura, i dificulta la seva vida quotidiana. Pensar els espais en relació a la connectivitat i l'autonomia de les persones per arribar-hi pot ajudar a alliberar a les dones de càrregues vinculades amb les tasques de cura, millorar l'autonomia de les que són dependents i revertir aquest temps amb activitats pròpies o comunitàries.

Un dels factors que fa que les dones percebin alguns espais com a insegurs, és haver patit o sentit d'alguna situació d'assetjament sexual o agressions vinculades a aquests espais.

Una de les dones que participa de la marxa i el taller té discapacitat visual, aspecte que li condiciona molt a la seva mobilitat quotidiana. Explica que té autonomia per poder anar sola a tot arreu, però un dels factors que li genera inseguretats és no conèixer prèviament el camí per anar sola. Comenta, també, que un dels aspectes més importants per ella per sentir percepció de seguretat és la il·luminació, i en aquest sentit, sent molta més percepció de seguretat durant el dia, que durant la nit. Ella i la seva mare, analitzen que Caldes de Montbui és plena de barreres arquitectòniques, i molts dels seus carrers estan configurats de forma estreta per anar a peu, sense visibilitat, amb vehicles aparcats i manca de llum. La seva sensibilitat i experiència en aquests aspectes ens ajuda a totes a tenir sensibilització respecte com l'entorn pot condicionar l'autonomia i la percepció de seguretat de totes des de la diversitat d'experiències que tenim.

Seguim avançant per la plaça Catalunya, una plaça acabada de remodelar i aparentment accessible. La dona participant, que té discapacitat visual, ens explica la seva experiència en aquesta plaça, i considera que conté algunes barreres arquitectòniques. Un dels exemples és el paviment, ja que les zones amb llambordes li aporten molta percepció d'inseguretats. Explica que moltes vegades, el bastó no li serveix per notar aquest relleu, i l'acaba notant amb els peus, de manera que s'hauria de procurar utilitzar paviments aptes i accessibles per

a tothom o marcar itineraris amb senyalització podotàctil per a les persones que ho necessiten.

Pel que fa a la **mobilitat a peu**, en general es considera que Caldes de Montbui conté molts carrers estrets, amb voreres estretes, i en general, manca de prioritat vianant i accessibilitat. Es comenta que un dels aspectes que aporta percepció d'inseguretat és la convivència entre vianants i algunes velocitats de bicicletes i patinets, en compartir espai amb aquests.

Pel que fa a la il·luminació, algunes dones expliquen que hi ha molts carrers que prioritzen il·luminar la calçada en detriment dels recorreguts a peu.

Però si els cotxes ja en porten, de llum!

Algunes de les dones també expliquen que **surten a caminar habitualment**, i comparteixen entre elles algunes experiències. Algunes no tenen aquesta activitat habitual per la percepció d'inseguretat que tenen vinculada a espais més naturalitzats o desolats, sumat al bombardeig constant d'informació relacionada amb la violència masclista patida sobre les dones als espais públics. Altres, expliquen que, per exemple, la zona de la Torre Marimon aporta molta percepció de seguretat perquè és una de les zones més concorregudes per sortir a caminar, persones de totes les edats, li diuen la ruta del colesterol i en aquest sentit, la vitalitat els aporta percepció de seguretat.

Però si són les rambles casi!

Altres exemples desfavorables en aquest sentit, són per exemple, els camins per anar caminant que surten de Can Rius.

PARADA 2: Carrer de la Pau

Agafem el carrer de la Pau, que s'explica que s'ha acabat d'urbanitzar. Es valora molt positivament aquest carrer pel que fa a l'accessibilitat, sobretot, s'agraeix, la prioritat peatonal, l'amplitud de vorera actual, i s'analitza positivament respecte com era abans.

Abans anava insegura, moltes vores hi topava abans amb el peu que amb el bastó.

Ara és molt positiva.

Com que Pi i Margall és una cursa d'obstacles, jo ara moltes vegades ja me l'estalvio i passo directament per aquí.

Algunes de les dones coincideixen en haver incorporat el carrer de la Pau als seus recorreguts quotidians després de la reurbanització, i en general, es mostren contentes al respecte.

Es considera que, en general, els carrers de Caldes de Montbui tenen les voreres molt estretes i no es valoren favorablement pel que fa a l'accessibilitat i realitzar treballs de cura.

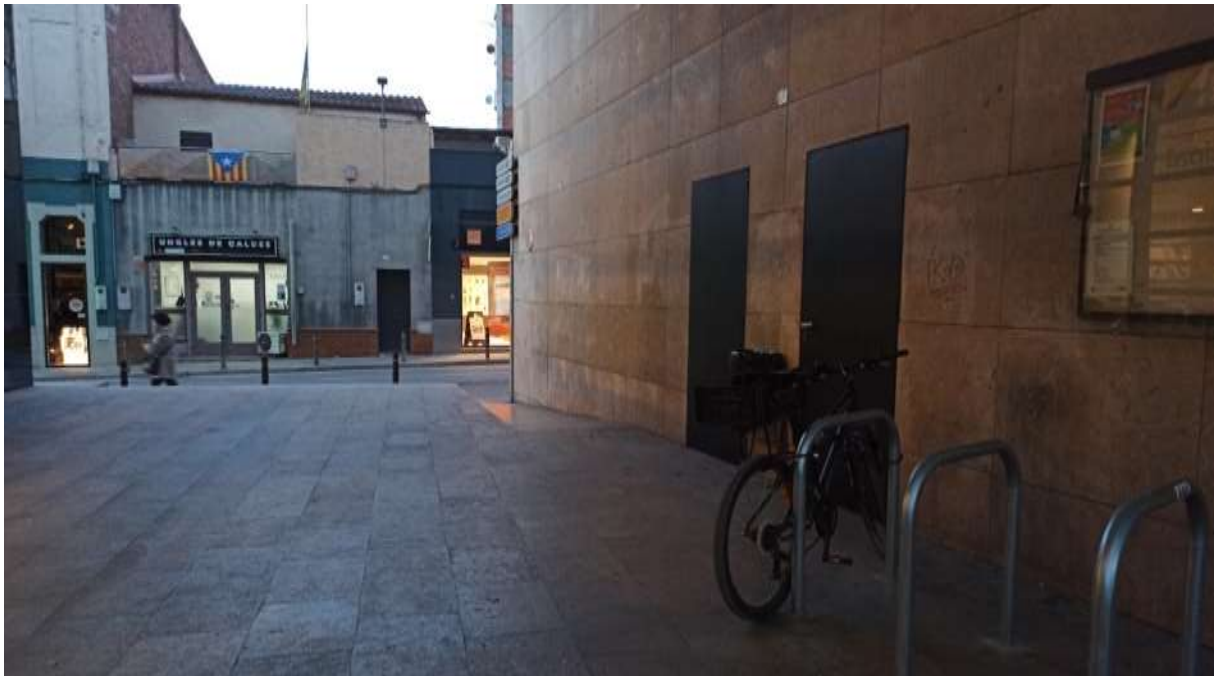
PARADA 3: Biblioteca i estació d'autobusos

Ens dirigim a l'estació d'autobusos Caldes de Montbui, Sagalés des del carrer de la Pau, i accedim per l'equipament de la Biblioteca.

Aquest equipament és molt gran i s'analitza favorablement per les activitats que acull. Alhora, observant l'entorn, es considera que l'entorn immediat d'un equipament com aquest hauria de tenir més prioritats vianant de la que té, ja que s'hi accedeix a través d'unes voreres molt estretes, on els cotxes estan molt propers. Per resoldre aquesta proximitat, s'ha col·locat pilones a les voreres que dificulten aparcar damunt la vorera però també les condicions d'accessibilitat i els recorreguts, ja que funcionen com a obstacles i es valoren desfavorablement.

Pel que fa a l'accés des del carrer de Santa Teresa a l'estació de busos, es comenta que la col·locació dels **aparcaments de bicicletes** ha dificultat molt l'accessibilitat. S'explica el motiu: Per accedir a l'estació de busos des de Santa Teresa, es té la possibilitat d'accedir a través d'alguns graons d'escaleres (dreta) o per la rampa accessible (esquerra). En aquest sentit, la rampa és de gran ajuda per les persones amb diversitat funcional, però es troben que topen seguidament amb l'aparcament de bicicletes, ubicat en el recorregut en línia recta des de la rampa. La dona amb visió reduïda assistent a la marxa explica que per ella és molt important seguir la façana com a element de referència per moure's, i en aquest sentit, la ubicació de l'aparcament dificulta les condicions d'accessibilitat i d'autonomia d'aquest recorregut.

Pel que fa a l'**estació d'autobusos** algunes exposen que és molt freqüentat per grups de persones diferents, aspecte que pot aportar a sensacions d'inseguretat per manca de coneixença de les persones usuàries. A més, també identifiquen molta freqüència de grups majoritàriament masculinitzats amb actituds que no agraden a les dones participants, o que no contribueixen a la percepció de seguretat (aspectes vinculats amb les drogues, ocupació d'espai, actituds agressives i faltes d'educació o confrontacions amb el personal treballador). S'explica que hi va haver una agressió a una dona al **lavabo de l'estació**. Aquesta agressió ha aportat percepció d'inseguretat vinculada a aquest espai, aspecte que caldria treballar per

revertir-lo. Una de les mesures que s'ha pres des del personal de l'estació, és que actualment calgui demanar la clau del lavabo per accedir-hi. Alhora, els horaris del lavabo queden regits per l'horari d'obertura de l'estació, i en concret, l'estand de tiquets. No hem preguntat però també es interessant vincular l'ús del servei de la biblioteca per a comptar amb opcions i teixir la xarxa de serveis i d'activitats quotidianes amb els equipaments.

Pel que fa a les condicions físiques d'aquest espai, es considera que hi ha una manca generalitzada d'il·luminació, ja que molta part de l'espai depèn únicament d'un gran focus col·locat al centre d'un espai molt ampli, i a molta distància del terra, de manera que no arriba a cobrir tot l'espai i no ajuda a sentir que l'espai està il·luminat i no contribueix a la percepció de seguretat.

Pel que fa a la mobilitat i les connexions del municipi amb transport públic, s'explica que el servei té molta freqüència i bona connexió amb Barcelona, però amb una manca generalitzada de transport públic cap a altres municipis del voltant (que no sigui Barcelona) que es considera que caldria reforçar.

PARADA 4: Parc de l'Estació

Un dels aspectes que es valora desfavorablement pels recorreguts a peu són les obres que hi ha actualment al municipi. Es considera que hi ha una manca generalitzada de gestió de la provisionalitat, i en aquest sentit, habitualment es prioritza majoritàriament la senyalització i els recorreguts vials i es penalitzen els vianants. Es posa un exemple d'un carrer on s'està enderrocant un mur, i aquest fet ha obligat a posar tanques que obstaculitzen els recorreguts a peu i dificulten l'accessibilitat de les veïnes que hi viuen, i les que hi passen. El problema es que l'exemple correspon al carrer d'Homs, la carretera C1314 on no es pot tallar el trànsit.

Has de travessar la carretera...

Has de fer més recorregut. I clar, depèn de qui el faci, costa més.

Una de les persones tècniques municipals explica que, a vegades, en comptes de generar situacions d'aquest tipus, per evitar les inseguretats en els recorreguts a peu s'opta per tallar tot el carrer. En aquest sentit, també s'explica que ha generat problemàtiques al veïnat però es valora que es prioritzi anar a peu

A l'Avinguda de Pi i Maragall, s'observen algunes **jardineres metàl·liques** col·locades al centre de la vorera, d'alçada 40 centímetres aproximadament. En alguns llocs s'han posat per evitar que els cotxes pugen a la vorera però **no estan ben resoltes en relació a les dificultats que planteja l'accessibilitat**, sobretot tenint en compte la dificultat de visió que pateixen algunes persones o perquè no estan ben senyalitzats o col·locats per a les persones amb diversitats funcionals o simplement perquè dificulten anar amb un cotxet, una cadira de rodes. **S'exposa que mobiliari d'aquest tipus genera percepció d'inseguretat si no està ben col·locat.** Parlen d'una possible proposta seria **col·locar-hi reflectants**.

Es fa la reflexió, també, **que cal dissenyar i col·locar adequadament les rampes que connecten amb els passos de zebra perquè hem trobat algunes que no corresponen amb el recorregut natural a peu**, i es considera un problema. També es considera un problema que els cotxes aparquin en aquestes àrees, perquè dificulta l'itinerari, i **caldria una major conscienciació de la població en aquest sentit.**

Es debat entre el grup que tenir cura d'aquestes qüestions pot millorar les condicions de vida de molta gent, ja que es comenta que hi ha moltes persones al municipi que es beneficien: la gent amb dificultat de visió, la gent gran, el veïnat amb mobilitat reduïda, les persones cuidadores que es desplacen amb altres i a moltes d'elles els condiciona la seva llibertat i autonomia les condicions de disseny i accessibilitat de l'entorn.

Pel que fa al Parc de l'Estació **es valora desfavorablement el tipus d'arbrat que hi ha a l'entorn**, ja que es comenta que **embruta molt**, deixen anar molta fulla, i hi manca manteniment perquè quan creixen algunes comenten que les fulles toquen al cap.

Tot i això, s'explica que es valora molt favorablement les millores recents que ha tingut el parc, ja que es considera que abans tenir condicions molt més desfavorables, com per exemple, era tancat, amb fossar...

A més, es considera que hi ha una manca d'il·luminació generalitzada a tot el parc, i també al seu entorn, per una banda, perquè és poca intensitat, però per l'altra, perquè l'arbrat i altres elements obstaculitzen aquesta. Es considera que a la nit és una zona molt fosca que caldria millorar.

Una de les dones assistents a la marxa s'acomiada perquè ha d'anar a buscar la seva filla a la zona de la Torre Marimon. En aquest sentit, explica la manca d'autonomia de les persones que utilitzen aquest tipus d'equipament, majoritàriament infants i adolescents, en relació amb les seves condicions d'aïllament i manca de connectivitat. Gràcies a la vitalitat de l'espai no

genera percepció d'inseguretat, però es considera que hi ha una manca de il·luminació generalitzada a la zona de la Torre Marimon.

PARADA 5: Avinguda de Pi i Margall

L'Avinguda de Pi i Margall és un eix comercial amb gran vitalitat i concurrència de gent al carrer des del matí fins el vespre. Tot i ser un dels principals eixos del municipi, la seva configuració física i d'usos no acompanya ni facilita els recorreguts a peu, ja que l'espai destinat als vianants és massa petit en comparació amb l'ús que té. Presenta molta superfície dedicada a terrasses de bar, i altres obstacles com arbrat, i altres elements de mobiliari que dificulten el pas. En canvi, hi ha molta superfície destinada al trànsit vial que es considera que s'hauria de reduir, per una banda, per embellir el carrer i fomentar més el comerç local, i per altra banda, per construir un model urbà més saludable, que prioritza la quotidianitat de les persones, i garanteixi l'accessibilitat universal.

És una cursa d'obstacles.

Tot i ser una avinguda amb molta vida al carrer, s'analitza que quan els comerços tanquen, queda desolat i fosc. Actualment amb les disposicions per a reduir el consum de llum, les tendes tanquen la llum dels aparadors i la visibilitat del carrer pateix perquè sovint queda a les fosques.

Algunes de les dones que freqüenten la zona expliquen que prefereixen agafar el carrer de la Pau que Pi i Margall, que és molt més amable i les ajuda als seus recorreguts quotidians.

Estratègies per incrementar l'autonomia i seguretat

Finalment, un dels temes que sempre es posa en comú a les marxes exploratòries són les estratègies que les dones utilitzen per incrementar la seva autonomia i percepció de seguretat. A Caldes de Montbui, s'han compartit moltes estratègies en aquest sentit.

Les estratègies que es comparteixen són:

- **No anar sola, sinó acompanyada o en grup.** Algunes de les dones assistents al taller expliquen que moltes vegades demanen anar acompanyades, sobretot, a l'hora de tornar a casa de nit, o haver de tornar a l'aparcament de cotxes per tornar.

Els meus amics ja ho saben, ho feia quan tenia 18, i ho segueixo fent ara als 48.

- **Trucar, o fer veure que truques** posant-se el mòbil a l'orella. El mòbil dona seguretat perquè es fa veure que parla, converses inventades, o es té un contacte que saben que està disponible i el truquen. Algunes de les dones que són mares expliquen que alguns infants que comencen a anar sols, truquen a les seves mares i pares com a estratègia per sentir-se acompanyats i segurs durant el recorregut.
- **Evitar els auriculars** per garantir estar present amb atenció i els cinc sentits.
- **Avisar a les persones amb qui es conviu o properes**, a l'hora d'agafar el cotxe per moure's de municipi i tornar a casa. O demanar a algú que et vingui a buscar.
- **Tenir espais de referència vinculats a la xarxa comunitària.** Coincideixen algunes de les dones participants en donar eines a les seves filles en relació a conèixer l'entorn per sentir-se més segures. O tenir espais de referència on poder demanar ajuda del nostre entorn.

Si mai aneu soles caminant, doncs recordeu, allà viuen els tiets, allà hi ha el quiosc...

Aquí viu tal, allà tal.

Qualsevol cosa que et passi o que no et sentis segura, entra a un bar.

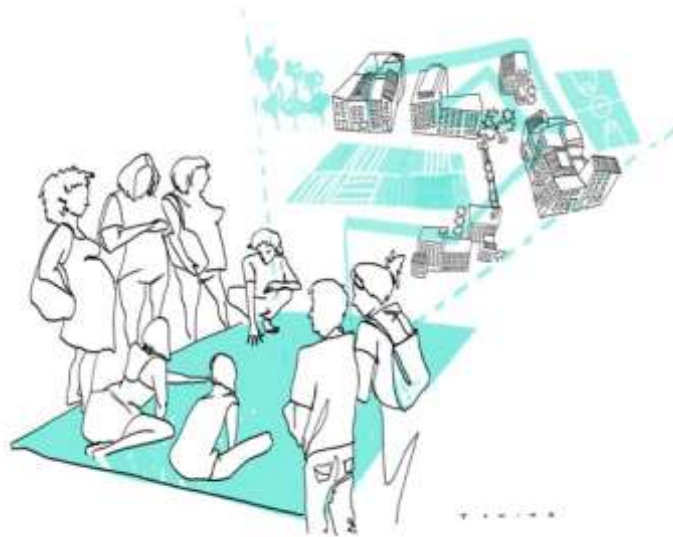
Si et passa qualsevol cosa i no coneixes ningú, truca a un portal i digues que hi ha foc.

- **Conèixer-se els recorreguts quotidians.** Algunes dones expliquen que conèixer-se els recorreguts i l'entorn per on passen habitualment és un factor que els dona seguretat, en canvi, sortir dels itineraris coneguts genera percepció d'inseguretat, sobretot, a les dones amb dificultat de visió. En aquestes situacions de diversitat funcional, mobilitat reduïda o dificultat de visió, s'exposa també la possibilitat de seguir les façanes com a punt de referència que aporta percepció de seguretat i autonomia.

Per tancar, emfatitzar que les marxes exploratòries són una eina per tal que les dones comparteixin el seu coneixement sobre els elements favorables i desfavorables que condicionen el seu ús de l'espai públic. Però en cap cas, ha de ser una eina d'estigmatització d'espais ni de revictimització de les dones que limiti la seva llibertat i autonomia. Es poden donar solucions a alguns elements de la configuració física, però cal fer una tasca molt important des de l'educació i els processos de socialització per tal de prevenir l'assetjament sexual. Les marxes exploratòries han de servir com a eina per tal que les dones col·lectivitzem

el coneixement que tenim, agafem consciència de la nostra expertesa i de manera col·lectiva busquem formes de reapropiar-nos dels espais, sense limitacions horàries ni per tipus d'espais.

Per això, és important donar valor a la informació aquí recollida, tant dels elements que condicionen l'ús de l'espai per part de les dones com de les socials; ja que el seu coneixement i les seves propostes ajudaran no només al dret de la ciutat de les dones, sinó a millorar les condicions de la ciutat per a tota la població.

6. RECOMANACIONS PER A LA MILLORA DE LA PERCEPCIÓ DE SEGURETAT

Un cop analitzada la marxa exploratòria, s'han combinat els resultats d'aquesta, i algunes de les propostes que han sortit, amb el coneixement previ de Col·lectiu Punt 6 en relació a la seguretat urbana des d'una perspectiva feminista⁵, per poder realitzar algunes recomanacions d'accions que ajudin a crear espais públics, tant d'entorns diürns com nocturns, més segurs. Aquestes recomanacions són orientatives i caldria treballar-les conjuntament a través de la participació de les dones usuàries dels espais per tal d'adaptar-les a la realitat del municipi.

Les recomanacions estan classificades en les 6 característiques que un entorn segur ha de tenir: visible, senyalitzat, vital, equipat, vigilat i comunitari.

ENTORN SENYALITZAT

Mapes i informació que mostrin les xarxes quotidianes diürnes i nocturnes a escala de barri incloent els serveis en cas de violència masclista

Ubicant mapes o cartells informatius en llocs visibles amb aflluència de persones indicant la localització dels equipaments quotidians i serveis públics, espais públics, zones comercials, recorreguts de vianants accessibles, estacions i parades de transport públic i que incloguin els espais de suport en casos de violència masclista. Per altra banda, per visibilitzar les zones d'oci i treball nocturn i millorar la vida quotidiana de les persones que utilitzen la ciutat de nit, es poden elaborar i ubicar mapes de la xarxa quotidiana nocturna en barris on es concentri aquesta activitat. En aquests mapes es poden assenyalar serveis i equipaments que ofereixin serveis a la nit, serveis públics quotidians (lavabos públics), rutes accessibles i segures, així com rutes alternatives, informació sobre la xarxa de mobilitat. En els dos casos, aquesta senyalització ha de ser visible, llegible, en bon estat de manteniment, indicant el temps de cada recorregut (de vianants o en transport públic), graus de dificultat i punts de descans.

---

⁵ Col·lectiu Punt 6 (2017). *Entorns habitables. Auditoria de seguretat urbana amb perspectiva de gènere a l'habitatge i l'entorn*. Ed. Col·lectiu Punt 6 y Diputació de Barcelona. http://www.punt6.org/wp-content/uploads/2018/01/Entorns_habitables_CAT_FINAL.pdf i VV.AA. (2017). *Nocturnes: la vida quotidiana de les dones que treballen de nit a l'AMB*. Ed. Col·lectiu Punt 6. http://www.punt6.org/wp-content/uploads/2018/01/Nocturnes_Catala.pdf

Incorporant criteris d'orientació al disseny dels equipaments públics, des de la seva configuració física. En cas que aquesta no quedi clara, com per exemple, les Cases dels Mestres, reforçar amb senyalització que ajudi a les usuàries de l'espai a no perdre's.

Senyalització i mapes amb informació del transport públic

Posant mapes o cartells a les parades i estacions amb tota la informació relativa al transport: plànol de la xarxa de transport, connexions, horaris, temps dels recorreguts, rutes accessibles i mapa detallat de l'entorn de les parades de transport en relació a la xarxa quotidiana. Aquesta senyalització ha de ser fàcilment llegible, visible i estar en bon estat de manteniment.

Una millor senyalització i informació pot incrementar l'ús del servei de transport públic o d'altres mobilitats actives, anar a peu o en bici, i reduir la dependència en el cotxe, molt freqüent a la mobilitat de Caldes de Montbui.

Senyalització no sexista i diversa en espais comuns, públics i d'oci

Utilitzant iconografia que inclogui diferents sexes, evitant estereotips de gènere, representant diversitat d'edats i cossos, evitant patrons estètics normatius i utilitzant un llenguatge no sexista als cartells i altres senyalitzacions.

ENTORN VISIBLE

Il·luminació per a vianants contínua distribuïda de manera homogènia i sense obstruccions

Posant il·luminació a les voreres, les interseccions, els punts d'accés amb senyalització que il·lumini els recorreguts a peu i garantint el seu manteniment i funcionament en tot l'horari nocturn. Evitant elements que obstrueixin la llum dels fanals (vegetació, publicitat, ornamentació), així com contrastos entre zones molt il·luminades i poc il·luminades, tant en els espais públics com en l'entorn dels locals i zones d'oci. Tenir en compte, no només la quantitat d'elements, sinó també la seva intensitat. També garantir que la il·luminació funcioni de manera continuada durant tot l'any, sense talls d'enllumenat a certes zones durant determinats períodes o dies de l'any.

Una de les zones que hem detectat amb més contrast de llum són les zones que estan en contacte amb els límits del municipi, per exemple, a la zona del Remei, Can Rossell, el Tint o Can Rius. Caldria reforçar la il·luminació també a l'entorn dels equipaments, serveis i espais públics, com per exemple, al Parc de l'Estació i l'estació de busos. En el cas de l'estació de busos, caldria reforçar la il·luminació, ja que molta part de l'espai de la plaça depèn únicament d'un gran focus col·locat al centre d'un espai molt ampli, i a molta distància del terra, de manera que no ajuda a sentir que l'espai està il·luminat, no contribueix a la percepció de seguretat i deixa moltes zones amb ombres.

Millorant també la planificació de l'enllumenat en relació amb l'arbrat, ja que hem identificat alguns espais on se situen diverses obstruccions al voltant dels fanals, sobretot, a l'entorn del

Parc de l'Estació i de l'Avinguda Pi i Maragall. Garantint un bon manteniment de la vegetació per tal que no generi obstruccions, alhora que es planifica conjuntament la ubicació de tots els elements.

Continuïtat dels recorreguts i connexió visual entre els espais de l'entorn diürn i nocturn

Dissenyant recorreguts a peu que connectin les zones habituals o d'oci amb zones d'aparcament, de forma segura amb visibilitat, il·luminació, dissenyant espais oberts sense racons, àrees amagades, murs cecs o espais abandonats. Als portals dels habitatges i altres edificis, evitant racons on es puguin amagar persones i produir agressions (es podria revisar l'ordenança de construcció d'habitatges per garantir que els nous portals es construeixin a peu de carrer).

Prioritzant la il·luminació vianant per sobre de la il·luminació dirigida a la calçada, evitant obstacles i garantint que aquesta és suficient, com per exemple, als carrers transversals a Pi i Margall. A més, els cotxes aparcats ajuden a obstaculitzar la llum, alhora que a percebre més estreta la vorera.

Garantint, aquesta visibilitat, alhora que treballar per la reducció de contaminació lumínica, treballant amb materials menys contaminants i més sostenibles, i entenent la seguretat com una suma de factors que poden ajudar a la vida quotidiana de moltes persones, no només des de l'enllumenat, sinó aportant vitalitat, des dels usos, des de la bona col·locació dels elements, des de les xarxes comunitàries, la vigilància informal, etc.

Eliminació o adequació d'espais amb racons, àrees amagades, sense visibilitat o abandonades

Dissenyant espais oberts sense racons, àrees amagades, murs cecs o espais abandonats. En aquells llocs on ja existeixen aquest tipus d'espais, condicionant-los mitjançant la introducció d'altres activitats al seu entorn, col·locant il·luminació de forma que sigui més visible i millori les línies de visió, o situant miralls a cantonades. Com hem dit abans també, als portals d'habitatges i altres edificis, evitant els racons de façana on puguin amagar-se persones i produir-se agressions o generin la percepció d'inseguretat per si es poden produir.

Canvi o adaptació del mobiliari urbà, vegetació i altres elements que obstaculitzin la visió

Evitant mobiliari urbà, vegetació, ornamentació i elements de publicitat o senyalització que obstaculitzin la visió de les persones que van caminant o perquè les vegin des dels vehicles. Per exemple, els contenidors de reciclatge de grans dimensions, les tanques o arbustos o altres elements d'alçada superior a 1 metre que divideixen els espais públics en seccions i que dificulten parcialment o totalment la visibilitat.

Ús de materials transparents en les parades de transport públic o altres elements

Mantenint la bona pràctica de dissenyar aquests elements de manera que no obstaculitzin la visibilitat de l'espai públic ni generin percepció d'inseguretat dins d'aquests, amb materials transparents, sense que siguin tapats per cartells publicitaris o altres obstacles.

Visibilitat de les dones i la seva història dins de la memòria col·lectiva de la comunitat

Reconeixent i ressaltant el paper de les dones i les seves aportacions a la societat i a la vida quotidiana de la comunitat, a través del nomenclàtor (noms d'edificis, carrers, places i equipaments), d'escultures, murals o altres elements ornamentals, així com a través d'exposicions i altres activitats com festes, caminades per espais representatius, publicacions o premis que serveixin per a recordar i visibilitzar la vida de les dones a la comunitat.

Caldes de Montbui és un bon exemple de recuperació dels espais quotidians de les dones, com per exemple, els safarejos, a través de senyalització, de reconstrucció, de reconversió i d'actes simbòlics i que transmeten la memòria col·lectiva. D'aquesta forma s'ha recuperat i cuidat la representativitat d'aquest espai d'història quotidiana del municipi, com a acció de reconeixement de totes aquelles dones que s'agrupaven a l'espai públic a netejar, i com a acte de visibilització de les tasques domèstiques i de cura a l'espai públic.

ENTORN VITAL

Proximitat entre els diferents usos quotidians

Distribuint els habitatges, els serveis i els equipaments, relacionats i propers entre si, de manera que sigui possible connectar-se a peu a través d'una xarxa quotidiana, que sigui percebuda com a segura tant de dia com de nit. Procurant l'existència d'alternatives de vianants dins el teixit urbà per facilitar l'accés i connexió entre diferents usos. Diversificant les activitats, en espais públics, per tal que no es monopolitzin els espais i puguin acollir diversitat de persones i activitats.

Una de les problemàtiques que ha aparegut en les marxes és la manca de relació dels equipaments que es troben en zones limítrofes del municipi, amb la resta de Caldes. A més, caldria buscar estratègies per reforçar la concurrència de gent als carrers a espais desolats, limítrofs i monofuncionals com són Remei, Can Rossell, el Tint o Can Rius, des de la mixticitat d'usos que pot aportar vitalitat en franges horàries més àmplies de les que acull actualment. Localitzar les activitats extraescolars o esportives en indrets amb mala connectivitat o espais que no afavoreixi l'autonomia per aquests col·lectius, provoca la dependència d'un dels membres de la família o persones cuidadores (majoritàriament dones) que els implica una inversió de temps en tasques de cura, i dificulta la seva vida quotidiana. Pensar els espais en relació a la connectivitat i l'autonomia de les persones per arribar-hi pot ajudar a alliberar a les dones de càrregues vinculades amb les tasques de cura, i revertir aquest temps amb activitats pròpies o comunitàries.

Planificació urbana a escala de barri amb barreja d'usos, evitant la monofuncionalitat i incentivant el comerç de proximitat

Promovent la barreja d'usos a través de la normativa i el disseny, procurant que aquesta barreja inclogui comerços de proximitat, equipaments, espais d'ús comunitari, diferents espais de treball, etc. Incentivant el comerç de proximitat mitjançant ajudes, campanyes, cuidant que les grans superfícies comercials no monopolitzin el consum.

Revisió i reducció de les zones d'estacionament del vehicle privat

Buscant alternatives als aparcaments en grans extensions lliures i aïllades, pel seu cost i percepció d'inseguretat. Per exemple, amb espais per a l'aparcament col·lectiu connectats visualment amb altres usos, edificis d'aparcaments amb plantes baixes comercials o equipaments.

A Caldes de Montbui s'ha vist que hi ha un volum elevat de zones d'estacionament, moltes d'elles centríques. Aquests aparcaments es converteixen en barreres entre barris i també en elements que incrementen la percepció de seguretat. Una proposta seria reduir les zones d'aparcament en línia de vorera al centre i revisar les zones d'aparcament, ja que aquest ús no contribueix a generar un entorn comunitari, ni afavoreix la visibilitat àmplia de l'entorn, ni la vitalitat. Es fa necessari condicionar les zones provisionals d'aparcament amb bona il·luminació, passos dedicats amb seguretat, ubicació de contenidors o altres elements sense generar racons, servei gratuït de wifi, i més d'una opció per entrar i sortir per a evitar sentir-se encaixada, entre altres.

ENTORN VIGILAT

Disseny de les façanes i accessos amb "ulls" al carrer i espais de relació

Dissenyant els edificis amb fronts de façana alineats per evitar racons, garantint la continuïtat constructiva i evitant murs cecs que donin als espais públics. Evitant situar entrades contínues de garatges que generin murs cecs, sense activitat i racons. Col·locant finestres i portes que serveixin d'"ulls" als espais comuns de relació i al carrer; construint plantes baixes amb materials transparents o permeables que permetin veure de dins cap a fora i de fora cap a dins o obrint murs existents.

D'aquesta manera, a través del disseny i la planificació urbana, s'evitaria l'increment de vigilància policial, ja que la seva presència no ajuda a la percepció de seguretat amb perspectiva feminista, i per a moltes dones. En aquest sentit, es detecta la necessitat de trobar solucions de forma comunitària o des de l'estratègia urbanística, per tal de treballar un model comunitari més segur i cohesionat.

Buscant estratègies de vigilància informal a l'estació d'autobusos per evitar les sensacions d'inseguretat que genera la presència de persones diferents sense vincles al municipi, evitant així, les actituds poc solidàries o comunitàries.

Reforçant també, la vigilància informal als espais desolats i limítrofs com el Remei, Can Rossell, el Tint o Can Rius.

Buscant estratègies per millorar la relació visual entre els interiors de les plantes baixes i l'exterior de l'espai públic, com per exemple, a l'edifici del costat de les Cases dels Mestres on s'hi practica ball en planta baixa, buscant alguna manera per garantir la intimitat de l'espai, alhora que mantingui el caràcter transparent pel que fa a l'activitat, a partir d'algun material translúcid que pogués oferir llum i vitalitat a l'exterior, sense hipotecar la intimitat de les persones de dins.

Eliminació de murs cecs en recorreguts dels carrers de la xarxa quotidiana nocturna

Evitant murs continus sense finestres ni altres usos com algunes tanques de parcs, façanes d'edificis, etc., de manera que permetin veure les activitats que hi ha darrere. En els casos que siguin façanes d'edificis en desús, per exemple, aprofitar les superfícies dels murs per art urbà com grafitos o murals per afavorir la percepció de seguretat, sempre tenint en compte els criteris no sexistes i de diversitat, i incloent a diverses dones artistes. Quan no es puguin eliminar aquests murs, caldria ubicar miralls per tal d'eliminar punts cecs o racons.

ENTORN EQUIPAT

Espais públics dotats de mobiliari, vegetació i paviment per facilitar els diversos usos i evitar problemes de convivència

Instal·lant elements de suport com aparcaments de bicicletes i carrets, fonts d'aigua, vegetació, taules i bancs amb diferents situacions de sol i d'ombra, facilitant l'apropiació i convivència per part de les persones. Utilitzant diferents paviments adequats a les activitats que s'hi desenvolupen i que esmorteixin sorolls (pilotes, patins...). Aïllant del soroll a través de vegetació i tendals de terrasses especials per a permetre simultàniament el desenvolupament d'activitats amb el descans i la cura de les persones veïnes.

Millorant el paviment de les voreres i també ampliant l'espai. Treure els elements urbans de les voreres (fanals, contenidors, terrasses...) que són obstacles perquè aquestes puguin ser transitables i accessibles per a tothom. I en aquells carrers que ho permetin, ampliant la vorera per tal que permeti el pas de persones, cotxets i cadires de rodes. Cantonades amb passos de zebra pel que fa a les voreres i il·luminació enfocada cap a les voreres. Dotats de bancs per poder fer parades als recorreguts, vegetació, ombres, papereres, fonts d'aigua, així com altres elements que faciliten la vida quotidiana. Prioritzant l'accessibilitat universal als carrers de la xarxa quotidiana quan no es pugui garantir a tot l'entorn i senyalitzant els carrers i recorreguts que són accessibles.

Equipant l'avinguda Pi i Margall sense obstacles. La seva configuració física i d'usos no acompanya ni facilita els recorreguts a peu, ja que l'espai destinat als vianants és massa petit

en comparació amb l'ús que té. Presenta molta superfície dedicada a terrasses de bar, i altres obstacles com arbrat, i altres elements de mobiliari que dificulten el pas. Caldria pacificar i millorar els recorreguts quotidians.

Punts d'ajuda en les diferents espais

Creant una xarxa de serveis que donin informació i ajuda a les dones en relació amb la prevenció, sensibilització, resposta i implicació comunitària en casos de violència masclista. Aquesta xarxa hauria d'incloure espais d'ajuda, per exemple, en espais comuns i exteriors dels edificis, a través de la ubicació d'intèrfons connectats a una xarxa de vigilància que complementin la vigilància informal i proporcionin atenció en horaris nocturns o quan altres serveis no estan disponibles.

Aquesta xarxa podria incloure l'autoorganització d'activitats per grups de dones per visibilitzar la problemàtica i com a estratègia per a reapropiar-se de la nit, que podrien estar vinculades a un punt lila o un servei d'atenció i informació.

Carrers de la xarxa quotidiana dotats dels elements necessaris per al seu ús

Dissenyant carrers de l'entorn amb recorreguts accessibles per a diferents tipus de mobilitat i persones que van amb carrets, cotxets, criatures, cadira de rodes, bicicletes... que privilegïn la mobilitat a peu i en bicicleta i posi en un segon pla la mobilitat motoritzada.

Dotats de bancs per poder fer parades als recorreguts, vegetació, ombres, papereres, fonts d'aigua, accés a lavabos públics, il·luminació a diferents hores, carrils bici ben senyalitzats, mantinguts, il·luminats, espais per estacionar bicicletes i altres vehicles no motoritzats, així com altres elements que faciliten la vida quotidiana. Prioritzant l'accessibilitat universal als carrers de la xarxa quotidiana quan no es pugui garantir a tot l'entorn i senyalitzant els carrers i recorreguts que són accessibles.

Identificant els recorreguts habituals de les dones de Caldes de Montbui que surten a caminar per l'entorn natural, garantint la seva senyalització, manteniment i cura, incentivant sortir a caminar com a activitat saludable, i equipant així l'entorn amb les condicions per potenciar-ho.

Ampliant les voreres i prioritzant la mobilitat a peu, amb accessibilitat universal al voltant dels equipaments, com per exemple, la biblioteca. Equipant els carrers transversals a l'avinguda Pi i Margall adequats per a la mobilitat a peu, ampliant voreres, estudiant les barreres arquitectòniques, reforçant i millorant la il·luminació (que només enfoca a la calçada i és insuficient i amb obstacles) i eliminant línies de cotxes que obstaculitzen la visibilitat.

Millorant la ubicació de l'aparcament de bicicletes de l'accés de la biblioteca pel carrer Santa Teresa, ja que per a persones amb mobilitat reduïda, dificultat de visió o diversitat funcional, els és de gran ajuda seguir la façana com a element de referència per moure's, i en aquest sentit, la ubicació de l'aparcament dificulta les condicions d'accessibilitat i d'autonomia d'aquest recorregut.

Incorporant la materialitat del paviment com un dels factors importants per garantir l'accessibilitat universal. S'analitza com a exemple favorable pel que fa a l'accessibilitat el carrer de la Pau, i es valora amb manca d'accessibilitat del paviment a la plaça Catalunya.

Tenint en compte també els escocells com a element que pot generar percepció d'inseguretat pel que fa a l'accessibilitat, i elements que poden obstaculitzar el pas sense visibilitat com les jardineres. Una de les possibles propostes, que ajudaria a la vida quotidiana de persones amb diversitat funcional, mobilitat reduïda i dificultats de visió és posar-hi reflectants i donar continuïtat als itineraris accessibles amb paviments podotàctils.

Tenir cura d'aquestes qüestions entorn l'accessibilitat universal pot millorar les condicions de vida de molta gent, ja que es comenta que hi ha moltes persones al municipi amb dificultat de visió, gent gran i veïnat amb mobilitat reduïda, i a moltes d'elles els condiciona la seva llibertat i autonomia les condicions de disseny i accessibilitat de l'entorn.

Regulant la mobilitat per evitar conflictes entre mitjans de mobilitat, per exemple, les persones assistents a la marxa exposen percepció d'inseguretat vinculada amb la convivència entre els vianants i la velocitat dels patinets i les bicicletes.

Un dels aspectes que es valora desfavorablement pels recorreguts a peu són les obres que hi ha actualment al municipi. Es considera que hi ha una manca generalitzada de gestió de la provisionalitat, i en aquest sentit, es prioritza majoritàriament la senyalització i els recorreguts vials i es penalitzen els vianants.

Transport públic que connecti les diferents activitats quotidianes amb parades dotades i entorns segurs

Equipant les parades amb bancs per a l'espera, papereres, marquesina de doni ombra, espai per resguardar-se de les inclemències del temps; informació d'horaris, recorreguts i incidències i amb intèrfons d'ajuda. Permetent que el transport realitzi parades segons les demandes de les persones en hores de poca llum, amb inclemències del temps, en cas de persones amb necessitat físiques o d'accessibilitat, etc.

Equipant l'estació d'autobusos amb els elements necessaris per tal de contribuir amb la percepció de seguretat, a més de garantir la informació per incentivar a la mobilitat amb transport públic. Millorant, també, la xarxa de transport públic, no només facilitant els itineraris cap a Barcelona, sinó garantint l'enxarxament amb bons horaris i freqüència als municipis veïns a Caldes.

ENTORN COMUNITARI

Participació de veïnes a les transformacions urbanes

Donant continuïtat a la participació activa de veïnes en la prioritjació de necessitats al municipi i el disseny d'espais públics per promoure l'apropiació d'aquests espais. Promovent

la participació de grups formals i informals de dones actives al municipi que actuïn com grups motors de participació, per tal d'incorporar el coneixement de la vida quotidiana, del treball domèstic, de cures i les percepcions diferenciades de seguretat.

Per evitar l'estigma de determinats espais o col·lectius concrets, és important també buscar la manera de dinamitzar el teixit social de forma que estigui més cohesionat, i en aquest sentit, generar estratègies de cohesió comunitària.

Generant espais de participació diversos i utilitzant canals diversos per tal d'arribar a les diferents comunitats i col·lectius que formen part del veïnat. Caldria afavorir la participació comunitària, ja que afavoreix que el sentiment de pertinença augmenti, i ajuda a que la gent se senti seus els espais i promogui la cura d'aquests.

Regulació d'imatges i textos en els entorns d'oci nocturn per evitar continguts sexistes i discriminatoris

Desenvolupant una normativa que reguli l'ús d'imatges i textos en els espais d'oci nocturn prohibint aquells que difonguin missatges sexistes que objectiven o revictimitzen les dones o siguin discriminatoris segons l'edat, origen, ètnia, classe o identitat sexual.

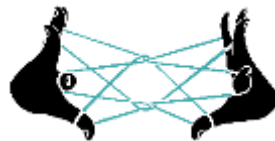
Promoció de xarxes d'autodefensa feminista

Promovent la creació i el suport a aquestes xarxes perquè les i els joves es puguin organitzar i lluitar per espais d'oci nocturn lliure de violència masclista i que no siguin heteronormatius.

Evitant l'estigmatització dels espais i la percepció d'inseguretat vinculada a espais on s'hagi viscut agressions o assetjaments. Buscant estratègies per revertir-ho, evitant el terror sexual, i treballant per disminuir la percepció d'inseguretat de les dones i identitats dissidents, com per exemple, als WC de l'estació d'autobusos.

Marxa Exploratòria a Caldes de Montbui

Diagnòstic i elaboració de propostes de millora de la seguretat urbana
amb perspectiva de gènere a Catalunya

Col·lectiu Punt 6, març 2023